

МЕНЕДЖМЕНТ ЕФЕКТИВНОСТІ ВНУТРІШНЬОГОСПОДАРСЬКОЇ ПЕРЕРОБКИ ПРОДУКЦІЇ ТВАРИННИЦТВА

**ПАЛЬЧИК Ігор Миколайович - кандидат економічних наук - доцент кафедри менеджменту та права Дніпропетровського державного аграрного університету
УДК 658:338.439.4:637**

У статті досліджено теоретико-прикладні аспекти менеджменту ефективності внутрішньогосподарської переробки продукції тваринництва на основі формулювання системи відповідних показників та їх розрахунку з використанням фактичних даних аграрних підприємств Дніпропетровської області.

Ключові слова: менеджмент ефективності, внутрішньогосподарська переробка, продукція тваринництва, функціонування внутрішньогосподарського підрозділу, показники ефективності.

Постановка проблеми

Оцінка менеджменту ефективності діяльності аграрних підприємств є актуальним питанням в сучасному ринковому середовищі, оскільки зміни в національному господарстві України призвели до підвищення ролі сільськогосподарського виробництва у зростанні економіки держави. Галузі тваринництва мають низьку ефективність через ряд несприятливих умов різного спрямування, але мають важливе значення для харчування людини і для підтримання зайнятості населення тих регіонів України, де рослинництво розвивати досить складно. Одним із завдань менеджменту підприємств в таких умовах полягає у формуванні системи оціночних параметрів, на основі яких можна робити висновки про напрями вирішення існуючих проблем.

Внутрішньогосподарська переробка продукції тваринництва є одним із способів підвищення ефективності її виробництва, оскільки реалізація продукції у дороблено-

му вигляді може дати більше доходів, ніж реалізація тварин живою вагою на м'ясо. Тому аграрні товаровиробники мають спрямовувати зусилля менеджменту на організацію внутрішньогосподарської переробки продукції тваринництва та розвиток процесів виробництва і переробки тваринницької продукції з метою підвищення їх ефективності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій

Дослідженню різних аспектів розвитку тваринництва у цілому та менеджменту ефективності організації переробки продукції галузі зокрема, присвячені наукові праці таких зарубіжних вчених як: С. Валдайцева, Л. Водачека, О. Водачкової, О. Гаджинського, П. Еліота, Х.-К. Пфоля, З. Румянцева, Б. Санто, А. Стрікленда, Б. Твісса, Е. Уткіна та вітчизняних економістів-аграрників: Андрійчука В.Г., Дем'яненка М.Я., Березівського П.С., Бойка В.І., Гайдуцького П.І., Лукінова І.І., Макаренка П.М., Саблука П.Т., Месель-Веселяка В.Я., Махмудова Х.З., Хорунжого М.Й., Кібенка В.О., Топіхи І.Н., Яценка В.М та інших дослідників.

Окремі питання досліджуваної тематики залишаються недостатньо вивченими або дискусійними в теоретичному та практичному аспектах. Це передусім стосується теоретико-прикладних питань менеджменту ефективності внутрішньогосподарської переробки продукції тваринництва, що зумовило необхідність розкриття даного питання.

Невирішені частини проблеми

В наукових дослідженнях висвітлено значну кількість теоретичних підходів по менеджменту ефективності як економічної категорії, так і як соціально-економічного явища. Сформульовані визначення та системи різних показників, які можна використовувати при управлінні аграрним підприємством, але питанням менеджменту ефективності внутрішньогосподарської переробки не звертається належна увага з боку більшості вчених. Тому перспективним напрямком дослідження в цьому напрямку є формулювання теоретичних положень внутрішньогосподарської переробки та оцінка сучасного стану на прикладі суб'єктів господарювання.

Формулювання мети та цілей статті

Метою статті є обґрунтування теоретичних положень для оцінки внутрішньогосподарської переробки продукції тваринництва та їх застосування в менеджменті аграрних підприємств Дніпропетровської області. Для досягнення цілей статті передбачається оцінка стану внутрішньогосподарської переробки та формулювання відповідних висновків.

Виклад основного матеріалу дослідження

Вітчизняне сільське господарство має значний потенціал до нарощування виробництва сільськогосподарської продукції, зокрема продукції тваринництва. Не зважаючи на значну кількість наявних досліджень у науково-методичних підходах до формування оцінки ефективності виробництва продукції в сільському господарстві постійні перетворення та зміни у внутрішньому і зовнішньому середовищі діяльності аграрних підприємств вимагають уточнення підходів з врахуванням цих змін. Глобалізація економічних зв'язків у підприємницькій діяльності посилює конкурентне навантаження на окремі галузі сільського господарства, особливо це стосується тваринництва. Менеджмент аграрних підприємств в таких умовах повинен враховувати всі чинники, що можуть впливати на внутрішньогосподарську переробку продукції тваринництва

та знижувати вплив негативних і підвищувати вплив позитивних. За таких умов створюватимуться умови для покращення позиції української продукції як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

Менеджмент внутрішньогосподарської переробки продукції тваринництва передбачає створення умов для максимальної віддачі ресурсного потенціалу в тваринництві, оцінити стан якого можна на основі оцінки ефективності організації внутрішньогосподарської переробки з використанням сукупності показників. При виборі критеріїв ефективності слід звернути увагу на необхідність врахування всіх чинників, що визначають ефективність. Річ у тому, що у разі відсутності чіткої уяви стосовно пріоритетів у діяльності може бути занадто спрощено підхід при виборі оптимальних критеріїв, які не враховують всі аспекти діяльності конкретного підприємства. Наприклад, визначають основним критерієм прибуток (різницю між ціною на продукцію та її собівартістю), але не враховують динаміку збуту, яка може вказувати на скорочення загальних обсягів реалізації. Таке звужене сприйняття ефективності не дозволяє оцінити потенціал підприємства, вчасно відреагувати на негативні тенденції. Навпаки надмірна докладність у виборі показників приводить до недостатньої концентрації на визначних моментах діяльності, виникненню суперечливих вимог. Замість дійової системи показників з'являється нескінченний перелік показників, які погано між собою узгоджені.

На нашу думку, якщо в менеджменті внутрішньогосподарської переробки розглядати ефективність як комплексну оцінку кінцевих результатів використання основних і оборотних фондів, трудових і фінансових ресурсів та нематеріальних активів за певний період часу, то у системі показників ефективності виробництва можна виділити декілька основних груп, які в поєднанні з показниками оцінки діяльності внутрішньогосподарського переробного підрозділу дають можливість визначити варіанти ефективного менеджменту підприємства (рис. 1).

Обрані показники ефективності повинні вказувати як на досягнення, так і на прорахунки менеджменту внутрішньогосподар-

ської переробки продукції тваринництва, результатом якого повинні бути якісні або кількісні зміни для відновлення позитивної динаміки діяльності переробного підрозділу. Так, при менеджменті внутрішньогосподарської переробки продукції тваринництва використовують систему вартісних та натуральних показників, співвідносять оцінки темпів зростання обсягів виробництва і темпів зростання обсягів ресурсів. Вивчається динаміка показників ефективності, проводять порівняльний аналіз за різними напрямками з метою визначення факторів зміни величини показників ефективності. Розглядають залежність ефективності від структури ресурсів, деталізують ефективність використання ресурсів по окремих елементах ресурсів, етапах виробництва, виробках тощо. При виявленні негативної динаміки по зазначених показниках керівництво підприємства повинне здійснювати заходи по усуненню причин, що призвели до такого стану і тим самим орієнтувати систему менеджменту на

ефективну внутрішньогосподарську переробку продукції тваринництва.

Функціонування аграрних підприємств у Дніпропетровській області має різні тенденції їх розвитку, зумовлені інтенсифікацією сільськогосподарського виробництва з поміж інших областей України. Загальний стан виробництва сільськогосподарської продукції в Дніпропетровській області свідчить, що в цілому по господарствах регіону в 2012 році виробництво валової продукції порівняно з 1990 роком знизилось на 14,3%. При цьому в сільськогосподарських підприємствах воно становило 28,6%, тоді як в господарствах населення зростання цього показника спостерігалось на рівні 37,1%. Частка аграрних підприємств у загальному обсязі валової продукції за досліджуваний період зменшилась з 74,2% до 52,6%, а в господарствах населення вона зростає з 25,8% до 43,7%.

Аналіз показав, що головною причиною збитковості виробництва продукції тварин-



Рис. 1. Показники оцінки ефективності внутрішньогосподарської переробки тваринницької продукції в аграрних підприємствах*

* розроблено автором

ництва були низькі реалізаційні ціни. Так, середня ціна реалізації м'яса ВРХ у 2012 році склала 1367 грн/ц [1], тоді як у роздрібній торговельній мережі ціна становить 4000-4500 грн/ц м'яса ВРХ. Ціна на м'ясо свиней (1552 грн/ц) також була меншою від повної собівартості його виробництва (1946 грн/ц), рівень збитковості виробництва склав 20,2% [1].

На основі запропонованих на рис. 1 показників можна проаналізувати показники та зробити висновки відносно напрямів вдосконалення менеджменту ефективності внутрішньогосподарської переробки по деяких кращих підприємствах Дніпропетровської області. Для дослідження візьмемо такі підприємства як СТОВ «Дружба – Казначей-

ка», ТОВ «Агрофірма ім. Горького» та СТОВ «Злагода», переробні потужності яких базуються на забої тварин та первинній обробці м'яса.

На основі даних табл. 1 можна побачити, що на підприємстві СТОВ «Дружба-Казначейка» ефективність внутрішньогосподарської переробки має не досить високі значення, хоча і не по всіх показниках. Так, у 2012 році показники техніко-економічної оцінки результатів діяльності були позитивними. Зокрема коефіцієнт використання виробничої потужності склав 0,904, тоді як найбільше його значення 0,914 спостерігалось у 2008 році. Щодо коефіцієнта використання наявних виробничих ресурсів, який визначається відношенням вартості

Таблиця 1

Динаміка показників ефективності внутрішньогосподарської переробки по підприємству СТОВ «Дружба – Казначейка» за період 2008-2012 рр.*

Показник	Роки				
	2008	2009	2010	2011	2012
Показники техніко-економічної оцінки результатів діяльності					
Коефіцієнт використання виробничої потужності	0,914	0,817	0,885	0,896	0,904
Коефіцієнт використання наявних виробничих ресурсів	0,816	0,831	0,845	0,853	0,867
Глибина переробки поставленої сировини, %	94,5	93,2	90,1	91,3	92,5
Питома вага бракованої продукції у загальному виробленому обсязі, %	8,2	9,1	7,3	7,1	6,8
Частка витрат обслуговування у загальних витратах підприємства, %	25,3	27,1	22,3	21,8	20,2
Частка прибутку від бракованої продукції у вичурці від реалізації по підрозділу, %	2,1	2,6	1,8	1,7	1,9
Узагальнюючі показники економічної оцінки діяльності підрозділу з переробки					
Виробництво продукції на одиницю виробничої потужності, тис. грн./т	33,8	36,7	42,1	43,8	45,6
Сума витрат по підрозділу на одиницю виробничої потужності, тис. грн. /т	27,1	27,6	34,0	36,2	39,1
Дохід (прибуток) підрозділу на одиницю виробничої потужності, тис. грн./т	6,7	9,1	8,1	7,4	8,9
Чистий прибуток у розрахунку на 1 працівника по підрозділу, тис. грн./чол.	22,33	50,56	36,82	32,17	45,8
Рівень рентабельності підрозділу з переробки, %	24,72	32,97	23,82	21,6	27,35

* власні розрахунки на основі фінансової звітності підприємства СТОВ «Дружба – Казначейка»

задіяних у виробничому процесі виробничих фондів до загальної вартості виробничих фондів переробного підрозділу, то він у 2012 році становив 0,867 і був найбільшим за досліджуваний період. Це можна пояснити тим, що з розвитком внутрішньогосподарської переробки на підприємстві більш повно використовуються наявні виробничі фонди, які належать до цього підрозділу. Якщо звернути увагу на глибину переробки сировини у підрозділі внутрішньогосподарської переробки, то можна звернути увагу, що вона не була меншою 90%, зокрема у 2008 році становила 94,5%, у 2009 році – 93,2%, у 2010 році – 90,1%, у 2011 році – 91,3% і у 2012 році – 92,5%. У 2012 році цей зріс порівняно з попередніми, що свідчить про зростання ступеня переробки сировини і надходження меншої її кількості у відходи.

Показник частки витрат по підрозділу внутрішньогосподарської переробки у загальних витратах підприємства показує, що підрозділ вимагає значних ресурсів на підтримку життєдіяльності і має важливе значення у діяльності підприємства. Значення показника мало тенденцію до скорочення, що пояснюється скороченням капітальних інвестицій у підрозділ та значним нарощуванням витрат діяльності інших виробничих підрозділів, зокрема галузей рослинництва та тваринництва. У 2012 році значення показника склало 20,2%, проти 25,3% у 2012 році.

Узагальнюючі показники економічної оцінки діяльності підрозділу з переробки відображають вартісні параметри внутрішньогосподарської переробки та її ефективності. Так, показник виробництва продукції на одиницю виробничої потужності мав тенденцію до зростання, у 2008 році він становив 33,8 тис. грн./т, а у 2012 році він зріс до 45,6 тис. грн./т. В свою чергу сума витрат по підрозділу на одиницю виробничої потужності також мала тенденцію до зростання, що пояснюється зростанням витрат обслуговування, зокрема на оплату праці, енергетичні ресурси, оновлення та ремонту основних засобів, придбання необхідних сировини та матеріалів для здійснення переробного процесу. Подібні тенденції відбувались із показником прибутку підрозділу на одиницю виробничої потужності – у 2012

році його значення становило 8,9 тис. грн./т проти 6,7 тис. грн./т у 2008 році.

Рівень рентабельності підрозділу з переробки у 2008 році склав 24,72%, у 2009 році – 32,97%, у 2010 році – 23,82%, у 2011 році – 21,6% та у 2012 році – 27,35%. Можна побачити, що за результатами 2009 року спостерігалось найбільше значення досліджуваного показника через перевищення темпів зростання цін на кінцеву продукцію та цін на матеріально-технічні ресурси та витрат на заробітну плату.

На основі оцінки показників можна зробити висновок, що для зростання ефективності внутрішньогосподарської переробки продукції тваринництва у СТОВ «Дружба – Казначейка» потрібно спрямовувати зусилля менеджменту на збільшення обсягів переробки м'яса, обробляти всі частини туш тварин, обережніше обробляти м'ясо для зниження браку, підвищувати продуктивність обладнання знижуючи простої та завантаженість робочої сили, вдосконалювати технологію обробки м'яса, шукати вигідніші канали реалізації продукції та оцінювати вигідність глибини доробки м'яса.

Проаналізуємо показники ефективності функціонування підрозділу внутрішньогосподарської переробки по підприємству ТОВ «Агрофірма ім. Горького» за 2008-2012 рр. (табл. 2). Дані таблиці показують, що ефективність внутрішньогосподарської переробки по підприємству ТОВ «Агрофірма ім. Горького» не мала чітких тенденцій зміни, а отже не можна зробити однозначні висновки стосовно якості менеджменту ефективності внутрішньогосподарської переробки продукції тваринництва.

З табл. 2 можна побачити, що коефіцієнт використання виробничої потужності підрозділу у 2008 році становив 846, у 2010 році він зріс до 0,902, у 2012 році він знизився до 0,875. Це свідчить про нестабільність завантаження виробничих потужностей, але наявний їх рівень в умовах кризових явищ у галузях тваринництва є достатнім. Те ж саме можна сказати про коефіцієнт використання наявних виробничих ресурсів, найбільше значення якого було у 2010 році (0,942), а найменше – 0,915 у 2008 році, можливо через вплив фінансово-економічної кризи.

З табл. 2 видно, що такий показник як глибина переробки поставленої сировини коливався в межах від 92,1% до 94,1% і не мав чіткої тенденції зміни. Подібна ситуація спостерігалась і по всіх інших показниках техніко-економічної оцінки результатів діяльності підрозділів внутрішньогосподарської переробки.

Щодо економічної оцінки діяльності підрозділу внутрішньогосподарської переробки продукції тваринництва по ТОВ «Агрофірма ім. Горького», то можна побачити, що, у порівнянні з підприємством СТОВ «Дружба – Казначейка», показники виробництва продукції у вартісному вираженні у розрахунку на одиницю виробничої потужності були більшими протягом

2008-2012 рр. Так, виробництво продукції на одиницю виробничої потужності у 2008 році склало 39,4 тис. грн./т, у 2012 році – 49,7 тис. грн./т, тобто на 4,1 тис. грн./т більше у порівнянні із СТОВ «Дружба – Казначейка» за той же період. Така ситуація може свідчити про раціональніший менеджмент ефективності внутрішньогосподарської переробки продукції тваринництва у ТОВ «Агрофірма ім. Горького» порівняно зі СТОВ «Дружба – Казначейка». Гірша якість менеджменту може бути причиною недостатньої завантаженості виробничих потужностей, більшим виходом некондиційної продукції, менш повної обробки м'яса, неефективною реалізацією продукції.

Таблиця 2

Динаміка показників ефективності внутрішньогосподарської переробки у ТОВ «Агрофірма ім. Горького» за період 2008-2012 рр.*

Показник	Роки				
	2008	2009	2010	2011	2012
Показники техніко-економічної оцінки результатів діяльності					
Коефіцієнт використання виробничої потужності	0,846	0,879	0,902	0,909	0,875
Коефіцієнт використання наявних виробничих ресурсів	0,915	0,938	0,942	0,932	0,937
Глибина переробки поставленої сировини, %	93,9	92,1	93,5	93,8	94,1
Питома вага бракованої продукції у загальному виробленому обсязі, %	4,7	4,9	4,3	5,4	6,8
Частка витрат обслуговування у загальних витратах підприємства, %	23,1	24,4	25,8	26,8	29,1
Частка прибутку від бракованої продукції у виручці від реалізації по підрозділу, %	4,2	4,6	4,7	4,2	4,1
Узагальнюючі показники економічної оцінки діяльності підрозділу з переробки					
Виробництво продукції на одиницю виробничої потужності, тис. грн./т	39,4	40,2	41,5	47,6	49,7
Сума витрат по підрозділу на одиницю виробничої потужності, тис. грн. /т	33,5	34,7	35,3	36,9	38,1
Дохід (прибуток) підрозділу на одиницю виробничої потужності, тис. грн./т	5,9	5,5	6,2	5,9	6,4
Чистий прибуток у розрахунку на 1 працівника по підрозділу, тис. грн./чол.	18,77	15,40	18,08	19,54	18,67
Рівень рентабельності підрозділу з переробки, %	17,61	15,85	17,56	18,23	17,84

* власні розрахунки на основі фінансової звітності підприємства ТОВ «Агрофірма ім. Горького»

Разом з тим, узагальнюючі показники економічної оцінки діяльності підрозділу з переробки за 2012 рік вказують на вищу ефективність менеджменту внутрішньогосподарської переробки у СТОВ «Дружба – Казначейка», ніж у ТОВ «Агрофірма ім. Горького», що може бути пов'язано з більшою потужністю підрозділу, яка дозволяє за рахунок ефекту масштабу отримувати кращі результати. В цілому, дохід по підрозділу внутрішньогосподарської переробки також був меншим у ТОВ «Агрофірма ім. Горького» за досліджуваний період, від доходу, отриманого на підприємстві СТОВ «Дружба – Казначейка». Зокрема, з 2008 року по 2012 рік значення по досліджуваному підприємству не перевищувало значень від тих, які спостерігались по СТОВ «Дружба

– Казначейка». Така ситуація спричинила нижчий рівень рентабельності внутрішньогосподарської переробки, у 2008 році по ТОВ «Агрофірма ім. Горького» значення показника склало 17,61%, у 2012 році – 17,84%.

Проаналізуємо також показники ефективності внутрішньогосподарської переробки по підприємству СТОВ «Злагода» за 2008-2012 рр. (табл. 3).

З табл. 3 можна побачити, що масштаби внутрішньогосподарської переробки на підприємстві СТОВ «Злагода» є найменшими із усіх досліджуваних підприємств. Це видно із такого показника як частка витрат обслуговування у загальних витратах підприємства, який по СТОВ «Злагода» у 2008 році становив 13,9%, а до 2012 року зменшився до 10,7%. Нижчими порівняно з іншими до-

Таблиця 3

Динаміка показників ефективності внутрішньогосподарської переробки у СТОВ «Злагода» за період 2008-2012 рр.*

Показник	Роки				
	2008	2009	2010	2011	2012
Показники техніко-економічної оцінки результатів діяльності					
Коефіцієнт використання виробничої потужності	0,721	0,739	0,816	0,824	0,836
Коефіцієнт використання наявних виробничих ресурсів	0,824	0,867	0,811	0,891	0,908
Глибина переробки поставленої сировини, %	86,9	84,2	87,1	85,5	86,3
Питома вага бракованої продукції у загальному виробленому обсязі, %	6,5	6,8	6,4	6,7	6,9
Частка витрат обслуговування у загальних витратах підприємства, %	13,9	10,9	9,8	11,2	10,7
Частка прибутку від бракованої продукції у вичерпці від реалізації по підрозділу, %	1,8	2,5	2,2	2,5	2,4
Узагальнюючі показники економічної оцінки діяльності підрозділу з переробки					
Виробництво продукції на одиницю виробничої потужності, тис. грн./т	28,2	34,1	35,4	36,7	38,1
Сума витрат по підрозділу на одиницю виробничої потужності, тис. грн. /т	25,1	29,8	28,9	29,4	31,2
Дохід (прибуток) підрозділу на одиницю виробничої потужності, тис. грн./т	3,1	4,3	6,5	5,4	6,2
Чистий прибуток у розрахунку на 1 працівника по підрозділу, тис. грн./чол.	13,8	17,2	23,6	25,3	27,1
Рівень рентабельності підрозділу з переробки, %	12,35	14,43	22,49	23,1	24,8

* власні розрахунки на основі фінансової звітності підприємства ТОВ «Злагода»

сліджуваними підприємствами є показник завантаженості виробничих потужностей та використання наявних виробничих ресурсів, що говорить про меншу завантаженість виробничих потужностей сировиною та меншою інтенсивністю їх використання. У 2008 році показник використання виробничої потужності становив 0,721, до 2012 року він зріс до 0,836. Глибина переробки поставленої сировини змінювалась від 86,9% у 2008 році до 86,3% у 2012 році. Це є свідченням недосконалого менеджменту діяльності підрозділу, в результаті чого створюються негативні умови до зростання ефективності.

Виробництво продукції на одиницю виробничої потужності у СТОВ «Злагода» мало тенденцію до зростання за період 2008-2012 рр. і змінювалось від 28,2 тис. грн./т у 2008 році до 35,4 тис. грн./т у 2010 році та 38,1 тис. грн./т у 2012 році. У сукупності з іншими показниками діяльності рівень рентабельності по підрозділу внутрішньогосподарської переробки був найменшим у 2008 році – 12,35%, а найбільшим у 2012 році – 24,8%.

Оцінюючи менеджмент ефективності внутрішньогосподарської переробки продукції тваринництва варто відзначити, що діяльність переробних підрозділів на досліджуваних підприємствах в цілому є досить ефективною, що пояснюється вищими реалізаційними цінами на кінцеву продукцію, порівняно з тими, які можна отримати при реалізації тварин живою вагою. Через незначні обсяги діяльності внутрішньогосподарська переробка не має значного впливу на загальну ефективність господарювання підприємств, але спрямовуючи зусилля менеджменту на нарощування потужностей переробки та якості роботи цих підрозділів можна значно підвищити результативність господарської діяльності. Це досить важливо для аграрних підприємств, оскільки на основі аналізу рівня рентабельності галузей тваринництва по підприємствах Дніпропетровської області у 2012 році встановлено, що рентабельне виробництво продукції тваринництва спостерігалось лише по таких видах продукції як молоко (15,7%), птиця на м'ясо (19,1%) та яйця (12,4%). Виробництво ж м'яса ВРХ, м'яса свиней та продукції ві-

вчарства було збитковим. Якщо порівняти з аналогічними показниками у 1990 році, то рентабельне виробництво спостерігалось по молоку (14,5%), м'ясі ВРХ (7,5%), м'ясі свиней (27,4%) та птиці (18,5%), а також виробництво яєць (16,4%). Тому потрібно спрямовувати зусилля менеджменту на зростання ефективності виробництва м'яса в аграрних підприємствах саме через його внутрішньогосподарську переробку, оскільки така діяльність, виходячи з наведених розрахунків, є ефективною.

Висновки

Оцінку менеджменту ефективності функціонування внутрішньогосподарського переробного підрозділу можна здійснювати як за відомими показниками, так і на основі специфічних показників, характерних лише для внутрішньогосподарської переробки сільськогосподарської продукції. Такі показники можна поділити на групи показників техніко-економічної оцінки результатів діяльності та узагальнюючі показники економічної оцінки діяльності підрозділу з переробки.

За запропонованими показниками по таких підприємствах Дніпропетровської області як СТОВ «Дружба – Казначейка», ТОВ «Агрофірма ім. Горького» та СТОВ «Злагода» було проведено аналіз ефективності внутрішньогосподарської переробки продукції тваринництва на основі чого зроблені про стан менеджменту в підрозділах та можливі напрямки його покращення.

Встановлено, що внутрішньогосподарська переробка на досліджуваних підприємствах є досить ефективною за рахунок вищих реалізаційних цін на кінцеву продукцію, порівняно з тими, які можна отримати при реалізації тварин живою вагою. Але через незначні обсяги діяльності внутрішньогосподарська переробка не має значного впливу на загальну ефективність господарювання підприємств. Для раціоналізації менеджменту внутрішньогосподарської переробки і створення умов для зростання ефективності цього процесу потрібно спрямовувати зусилля на збільшення обсягів переробки м'яса, поглиблювати ступінь обробки туш тварин, якісно виконувати тех-

нологічні операції по забою худоби, підвищувати продуктивність обладнання знижуючи простоту та звантаженисть робочої сили, вдосконалювати технологію обробки м'яса, шукати більш вигідні канали реалізації продукції та оцінювати вигідність глибини доробки м'яса.

Література

1. Основні економічні показники роботи сільськогосподарських підприємств Дніпропетровської області за 2012 рік: статистичний збірник. – Дніпропетровськ : Головне управління статистики в Дніпропетровській області, 2013. – 160 с.
2. Річна фінансова звітність підприємств СТОВ «Дружба – Казначейка», ТОВ «Агрофірма ім. Горького» та СТОВ «Злагода» за 2008-2012 рр.
3. Статистичний щорічник України за 2012 рік. / За редакцією О.Г.Осауленка – К. : Консультант, 2013. – 567 с.

SUMMARY

This paper deals with the theoretical and applied aspects of management of efficiency of in-house processing of livestock sector products based on the establishing the system of the relevant indicators and their calculation using actual data of farms of Dnipropetrovsk region.

4. Степасюк Л. М. До питання визначення ефективності виробництва продукції скотарства в умовах перехідної економіки /Л. М. Степасюк// Науковий вісник НАУ. – 2000. – Вип. 23. – С. 51–53.
5. Шегда А. В. Економіка підприємства / А. В. Шегда, М. П. Нахаба, Д. О. Баюра, М. В. Голованенко, В. Ф. Горянський; під ред. А. В. Шегда. – К.: Знання, 2006. – 615 с.
6. Якушева И. Е. Эффективность животноводства Запорожской области: тенденции и перспективы /И. Е. Якушева // Збірник наукових праць ЛНАУ. – 2002. – №14(26). – Том 3. – С. 321–324.